

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Iesu S. Theol. Professoris
Theologia Tripartita Sive Resolutiones Polemicæ,
Speculativæ, Practicæ, Controversiarum, & Quæstionum,
etiam recentissimarum, quæ in Schola, & ...**

Missionarijs, & alijs animarum Curatoribus, & Theol. studiosis solerter
accommodatæ ...

Complectens copiosè Resolutiones Theologicas, etiam modernas, ad
praxim accommodatas

Archdekin, Richard

Antverpiæ, 1682

Quæstio 13. Particularia de libris hæreticis, & prohibitis, & famosis: per
plures quæstiones.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40873

330 Pars 3. tract 6. Resolutiones practica ad Cr.
non tamen incurrit censuram, ac proinde potest talis à quovis Confessario absolvi. Ratio autem horum est, quod Bulla utatur terminis tantum prohibentibus *lectionem libri hæretici*, adeoque ubi non est *lectio*, & *liber*, & *author* proprie *hæreticus*, censura per Bullam lata non incurritur. Verba enim legis, quæ pœnam important, in proprio, & rigido sensu sunt interpretanda.

Idem dicendum est, quando Confessarius aut Parochus deprehendit aliquem retinuisse quidem, aut legisse malâ conscientiam librum hæreticum, ignorasse tamen excommunicationem illi rei annexam fuisse, talem enim poterit Confessarius quilibet absolvere, & monere de censura, & de libro quam primum in manus Episcopi tradendo. Si autem sint libri hæreticorum, qui tantum tractant v. g. historiam, aut medicinam, sed aliquas tamen hæreses hinc inde admixtas habent, curandum est ut hæreses oblitterentur, vel legendi facultas ab Ordinario obtineatur.

QUÆSTIO XIII. *Particularia de libris hæreticis, & prohibitis.*

§. 1.

Quæritur ulterius primò. An qui se sentit in fide firmum, & à periculo lapsus securum, qualis est aliquis Prælati aut Episcopi, teneatur ille à libri hæretici lectione abstinere?

Respondeo affirmativè, si legendi facultatem non obtinuit, ita Card. Lugo *de fide disp. 21. sect. 2. §. 2.* Quia etsi quis in præsentia
statu

statu eam firmitatem sentiat; fieri tamen potest ut pedetentim liberiori lectione ab ea firmitate recedat. Quis enim sapientior, & in divina lege instructior fuit Salomone, & tamen commercio cum uxoribus, & ritibus gentilium ad idola defecit. Hæreticorum libri sub eleganti stylo, tanquam in calice aureo, errorum venena propinant, & ubi leviora quedam fidei suæ dogmata sub verosimili quadam specie proposuerunt, lectoris animum ita paulatim expugnant, ut incipiat etiam circa graviora fidei fundamenta yacillare, uti in firmitioribus Ecclesiæ columnis aliquando experientia comprobavit. Et quanquam in persona quadam particulari contingeret hujusmodi lectionem parum aut nihil esse periculosam, si tamen omnibus, qui de se idem persuaderent, lectio illa permissa foret, facile sequeretur grave fidei detrimentum; ac proinde prudenter hæc lex omnibus absque personarum exceptione ab Ecclesia præscribitur. Adde, lectionem hanc interdici, non ob solum periculum damni lectoribus secuturi, sed etiam in pœnam auctoris libri hæretici, qui non leviter sentire sollet alios à sui operis lectione arceri.

Quæritur secundò. An famulo Catholico licitum sit Domino id imperanti librum hæreticum prælegere?

Respondeo cum distinctione. Si id jubeatur expressè in contemptum fidei, nullo modo potest famulus parere. Si autem imperetur ad alium finem indifferentem v. g. quia Domino id commodum, aut jucundum est, & famulus ad

552 Pars 3. tract. 6. Resolutiones practicae ad Ec.
ad legendum gravi metu adigatur, per lectio-
nem illam non incurret lethale peccatum. Ra-
tio est, quia imptimis non peccabit contra
praeceptum divinum, cum lectio illa, abstra-
hendo à praecepto humano, per se non sit pro-
hibita, neque ut suppono ipsi famulo periculo-
sa: à praecepto autem Ecclesiae propter gravem
incommodum metum excusabitur. Idem sentit
Sanchez tom. 1. lib. 2. cap. 10. n. 49. & Lugo de
fide disp. 21. sect. 2. §. 3. n. 79.

§. 3.

Quæritur tertio. Si liber hæretici comple-
ctatur plures partes, aut volumina, an
qui unum legit in quo de hæresi aut religione
non tractatur, incurret excommunicationem
contra legentem libros hæreticorum?

Respondeo negativè. Quia pars illa per se
unus liber esse videtur, qui cum hæresim non
contineat, non videtur præbere materiam huic
excommunicationi. Idque confirmat Lugo disp.
21. de fide sect. 2. §. 1. n. 56. ubi ait negari non
posse aliquando eundem authorem idem argu-
mentum pluribus Tomis ita prosequi, ut sint
tomi & libri inter se diversi, sic ut prohibito
uno alii non prohibeantur. Et hoc, inquit,
videmus in usu sacrae Congregationis Indicis,
quæ aliquando solum unum Tomum alicujus
authoris interdicit, non verò cæteros ejusdem,
licet sint de eodem argumento conscripti. Con-
sentit Sanch. in prac. tom. 1. lib. 2. cap. 10.

§. 4.

§. 4.

Quæritur quartò. An licitum sit filio Catholico typographi hæretici, qui libros hæreticos imprimit, in officina domestica typos ordinare, torcularia premere, aut chartas apponere?

Respondeo cum Layman lib. 2. tract. 3. c. 13. n. 5. hæc ei non licere, nisi gravis omnino causa excuset. Quia istæ actiones verè comprehenduntur sub nomine *impressionis* libri hæretici, quæ sub pæna excommunicationis interdicta est. Si tamen ejusmodi filius ad fidem conversus, non possit sine gravissimo incommodo patrem deserere, poterit ad breve tempus istas actiones exercere. Siquidem hæreticum scriptum typis ordinare, sicut & illud transcribere, per se malum non est, si malus finis non intendatur; neque lex Ecclesiastica id prohibens censetur in tam gravi necessitate obligare.

§. 5.

Quæritur quintò. An liceat Catholico compingere libros hæreticorum?

Respondet Lessius, ea de re consultus, *in posth. verbo, hæret. libri. casu 8.* spectando jus naturæ, inquit, non damnarem juvenem illum librorum hæreticorum compactorem, præsertim si aliâ ratione victum quærere non potest: inter alios enim libros per accidens etiam compingere libros hæreticorum per se malum non est, & abstinendo non impedit eorum lectionem, quia non deerunt alii qui compingant, & non compacti adhuc legi poterunt.

Tom. II.

A a

Bulla

Bulla tamen Cænæ excommunicat etiam habentes tales libros, & ex hac parte possit aliquando esse illicitum, nam consuetudo contraria non videtur adhuc legitimè præscripta, ita Lessius.

§. 6.

Quæritur sextò. Utrum in Belgii Provinciis confæderatis, licitum sit apud se habere libros hæreticos?

Respondet Lessius *supra casu 14.* se vix dubitare quin olim Bulla Cænæ id prohibens fuerit in istis Provinciis recepta, sicut in reliquo Belgio, saltem quoad illum articulum de hæreticis, & libris hæreticorum: & quamvis ibidem secuta sit religionis mutatio, tamen apud Catholicorum cætum Bullæ admissionem non desisse.

Quod si opponas, Catholicos forte cæpisse uti moribus contrariis, & jam elapsos esse 40. annos necessarios ut contra legem canonicam legitimè compleatur præscriptio, uti communiter Doctores tradunt, & colligitur ex Cap. *Fiant*, de consuetud. Respondeo, non satis constare consuetudinem illam bonâ fide, & apud viros timoratos illic passim receptam, adeoque probandum non videri, ut tales libri à Catholicis sine facultate retineantur.

§. 7.

Quæritur septimò. An hæreticus ad fidem conversus, in partibus hæresi infectis possit vendere libros hæreticos, quos antea habuit? Item, an possit divendere libros hæreticos,

cos, quos hæreditate à parentibus accepit?

Ad primum dico, posse divendere illis qui facultatem habent legendi libros hæreticorum. Ut verò aliis divendat non facile permittendum, propter Ecclesiæ prohibitionem.

Si tamen inde grave damnum passurus esset, permittendum videtur ut vendantur bibliopolis hæreticis, qui talium librorum copiam habere solent. Quia per hoc causam Catholicam non reddet deteriolem, neque ex illo actu alicui præbebit periculum perversionis, cum in illis partibus facile superat talium librorum copia. Et confirmatur, ex eo quod in isto casu censei possit Ecclesia non velle talibus grave damnum creare, sed potius favorem impendere, ut facilius ad veram fidem alliciantur: ita Lessius *in posth. ver. hæreticus cas. 21.*

Ad secundum dico, cum eodem, in partibus hæreticorum videri tolerandum ut ejusmodi hæres bibliothecæ paternæ, damni vitandæ causâ, libros hæreticos commutet cum libris Catholicorum, illos tradendo bibliopolis etiam hæreticis: præsertim quando in particulari non existimat inde proventuram occasionem hæresis stabiliendæ. Ratio petitur tum ex iis quæ ad quæst. priorem dicta sunt: tum quia hæres per illam venditionem non censetur moraliter cooperari ad doctrinæ falsæ propagationem, sed tantum id peragere, quod per se malum non est, ut damnum evitet. Si tamen res patiat, expedit hujusmodi Catholicos hortari, ut potius zelo fidei libros hæreticos flammis absument, & ad fiduciam erigere in divina providentia, quæ in prosperis aliarum rerum successibus, damnum ex librorum jactura proventurum facile compensabit.

§. 8. Libelli Famosi.

Quæritur octavò. Quid dicendum de aliis libellis famosis, & non hæreticis?

Dico primò. Pro libellis famosis habendi sunt libri qui continent alicujus infamiam, nondum antea publicam, ut sic in aliorum publicam notitiam deveniat, etsi postea ex illis infamia non sequatur. Ita Sylvester verb. libellus, Molina, Filiucius, Finellus &c. Pro libello famoso etiam habetur signum aliquod publicum v. g. pictura qua alter infamatur, ut si quis depingat aut apponat cornua ad alterius fores, ut divulget aliquem habere conjugem adulteram, uti consentit Molina disp. 35. Julius Clavius &c.

Dico secundò. Conficiens libellum famosum jure communi excommunicandus est, & tenetur ad famæ restitutionem; Patet ex *Can. qui in alterius 5. quæst. 11.* Ad restitutionem autem famæ ob injuriam illatam graviter obligatur; excommunicatio enim supponit grave delictum. Tulit quoque Alexander IV. in constitut. quæ incipit *Ex alto*, excommunicationem Papæ reservatam in eos qui libellos famosos conficiunt contra statum Ordinis Prædicatorum, vel Minorum; quod privilegium extenditur ad alios Ordines quibus eorum privilegia sunt communicata, uti testatur Sayrus, Saltonius, Graffius, Molina, Filiucius *hic tract. 15. c. 5. q. 11. n. 126.*

Dico tertio. Nulli licet imprimere, vel imprimi curare, quosvis libros de rebus sacris sine nomine Authoris, neque illos vendere, aut apud se retinere, nisi prius ab Ordinario probati fuerint, idque sub pæna anathematis, &c. Patet

Pars 2. tract. 6. Resolutiones practicae ad Sc. 557
Patet ex Concil. Trident. *sess. 4. Decreto de edit.*
librorum.

Sed quid de iis qui legunt ejusmodi libros sine Authoris nomine editos. Respondeo, Si constet scriptos esse ut aliorum famam graviter laedant, aut eos de rebus sacris tractare, eorum lectionem prohibitam esse sub peccato mortali, & judicio Episcoporum severe puniendos esse, juxta Regulam X. Indicis librorum prohib. §. ult. in fine Concilii Tridentini.

Sub simili reatu & pena prohibetur lectio librorum qui continent Astrologiam judiciariam, sive sortilegia, veneficia, auguria, aurispicia, incantationes artis magicæ. Permittuntur verò indicia, & observationes naturales, quæ navigationis, sive medicæ artis juvandæ gratiâ conscribuntur: uti patet ex Indice supra citato Regulâ IX.

QUESTIO XIV. *Absolutio in negatione*
externa fidei,

§. I.

AN probabile sit, illum qui ex vi, metu, aut dolo, aliove modo inter infideles aut hereticos fidem exterius negavit, corde tamen illam retinuit, postea inter Catholicos absolui posse à quovis Confessario ordinario & approbato, etsi specialem facultatem non habeat absolvendi à reservatis.

Respondeo, spectatâ Doctorum autoritate, id probabile videri. Quia etiam si talis gravissimè peccet contra externam fidei professionem, censent tamen non esse hæreticum

A a 3 com